

УДК 336.71

ІНТЕРНЕТ - БАНКІНГ ЯК НОВІТНІЙ ІНСТРУМЕНТ ПЕРСПЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ

ІГНАТИШИН М.В., ДЕШКО І.І.
Мукачівський державний університет

Однією з основних особливостей сучасної банківської системи є стрімкий розвиток комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, розвиток мережевих технологій, що скорочує час обробки інформації та дозволяє провести комплексну автоматизацію діяльності, розробити механізми дистанційного обслуговування клієнтів і запропонувати новий асортимент новітніх послуг. Управління банківськими рахунками через Інтернет - банкінг, є найбільш динамічним і представницьким напрямом фінансових Інтернет - рішень завдяки широкому спектру фінансових послуг, представлених у системах Інтернет - банкінгу. Подібні системи можуть бути основою систем дистанційної роботи на ринку цінних паперів і дистанційного страхування, оскільки вони забезпечують проведення розрахунків і контроль за ними з боку всіх учасників фінансових відносин.

У роботі проведено аналіз Інтернет - банкінгу як одного із найбільш технологічно і фінансово - розвинутого сегменту ринку фінансових послуг, який дає можливість дистанційно управляти своїми коштами.

Результатом нашого дослідження стало визначення переваг і недоліків банківських інновацій, а також обґрунтування ризику електронного банкінгу який виникає у процесі надання банківських послуг з використанням Інтернет - ресурсу та оціночна вартість Інтернет послуг провідними банківськими установами при використанні Інтернет - банкінгу.

Дана тематика має перспективу розвідок у плані дослідження прибутковості банківських установ, які використовують новітні Інтернет технології.

Ключові слова: мережеві технології, Інтернет – ресурс, Інтернет – банкінг, технологія фішингу.

Успішний економічний розвиток держави неможливий без добре розвинутої банківської системи, на стан якої впливає як внутрішня економічна і політична ситуація, так і зміни світової банківської системи.

На сьогодні основною особливістю сучасної банківської системи є стрімкий розвиток комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, розвиток мережевих технологій, що скорочує час обробки інформації та дозволяє провести комплексну автоматизацію діяльності, розробити механізми дистанційного обслуговування клієнтів і запропонувати новий асортимент новітніх послуг[8].

Об'єкти та методи дослідження. З метою збереження та поповнення клієнтської бази вимагає від банківських установ впровадження прогресивних новітніх методів та технологій роботи з клієнтами. У зв'язку з цим в Україні на ринку банківських послуг спостерігаються значні темпи розвитку інноваційних банківських інструментів.

На сьогодні даній проблематиці присвячено низка наукових праць вітчизняних науковців. Зокрема: Т. Говорушко[5].: Х.Засадна[6], Г. Михайлюк [7], О. Чуб [8], В.Огієнко, [9], Н.Чиж [10], В. Міщенко, А. Незнамова[11] та інші.

Зважаючи на значну кількість публікацій з даної тематики необхідно констатувати, що новизна і актуальність проблеми забезпечення ефективного банківського обслуговування потребує поглибленої аналітики шляхом аналізу недоліків, переваг та оцінки якості послуг.

Постановка завдання. Головною метою цієї роботи є визначення переваг і недоліків банківських інновацій, а також обґрунтування ризику електронного банкінгу, який виникає у процесі надання банківських послуг з використанням Інтернет – ресурсу, а також аналіз вартості Інтернет послуг, які надаються провідними банківськими установами.

Результати та їх обговорення. У сучасних умовах розвиток банківського бізнесу нерозривно пов'язаний з автоматизацією, впровадженням новітніх технічних засобів і передових банківських технологій з просування на ринок банківських продуктів і послуг, а також з пошуком інструментів, що підвищують привабливість банківських послуг, чому сприяють інновації [10, с. 405]. На сьогодні одним із перспективних новітніх послуг є Інтернет - банкінг. Інтернет - банкінг (e-bankin) – це діяльність банку з надання комплексу послуг клієнтам щодо електронного управління своїми рахунками через Інтернет[9].

Управління банківськими рахунками через Інтернет - банкінг, є найбільш динамічним і представницьким напрямом фінансових Інтернет – рішень, завдяки широкому спектру фінансових послуг, представлених у системах Інтернет - банкінгу. Подібні системи можуть бути основою систем дистанційної роботи на ринку цінних паперів і дистанційного страхування, оскільки вони забезпечують проведення розрахунків і контроль за ними з боку всіх учасників фінансових відносин. І хоч Інтернет - банкінг поки що не набув в Україні належного розвитку, інтерес вітчизняних комерційних банків до нього зростає[7, с.162].

В Україні законодавчо закріплено, що Інтернет - банкінг (система «клієнт – Інтернет – банк») є елементом дистанційного банківського обслуговування.

Базовий закон «Про банки і банківську діяльність» не містить визначень «електронний банкінг», «Інтернет-банкінг» або «банківське обслуговування за допомогою Інтернету» [1]. Лише лист Департаменту платіжних систем Національного банку України «Про надання інформації про використання Інтернет-технологій клієнтами банків при здійсненні розрахунків» містить визначення програмного продукту «Інтернет -банкінг»[2]. Першим кроком до законодавчого регулювання е-банкінгу було прийняття Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» [3], а також Закону України «Про електронний цифровий підпис» [4], Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні»[12].

Електронний банкінг (e-banking) – це діяльність банку з надання комплексу послуг клієнтам за допомогою комп'ютерних технологій. До таких послуг можна віднести:

- ✓ управління рахунками (виписки, перекази з рахунку на рахунок, баланси);
- ✓ інвестування коштів (депозити, цінні папери, валютні операції);
- ✓ перекази та оплата рахунків за товари та послуги;
- ✓ консультаційні та інформаційні послуги;
- ✓ кредитні операції;
- ✓ ризик-менеджмент, тобто управління ризиками.

Інтернет-банкінг(англ. Online Banking) або веб-банкінг — один із видів дистанційного банківського обслуговування, засобами якого доступ до рахунків та операцій за рахунками забезпечується в будь-який час та з будь-якого комп'ютера через Інтернет. Для виконання операцій використовується стандартний браузер (Google Chrome, Internet Explorer, Opera, Mozilla тощо). Таким чином, необхідності встановлювати додаткове програмне забезпечення немає.

Як правило, послуги Інтернет-банкінгу включають:

- ✓ блокування картки клієнтом, наприклад, в разі викрадення або втрати;
- ✓ виписки за рахунками;
- ✓ інформація про інші відкриті банківські продукти (платіжні картки, депозити, кредити, інше);
- ✓ платежі в межах банку;
- ✓ платежі в національній валюті в межах країни;

✓ оформлення заяв на підключення до інших послуг (sms-банкінг, картки, депозити, кредити, інше).

На рис.1 наведено основні переваги та недоліки при використанні Інтернет - банкінгу.

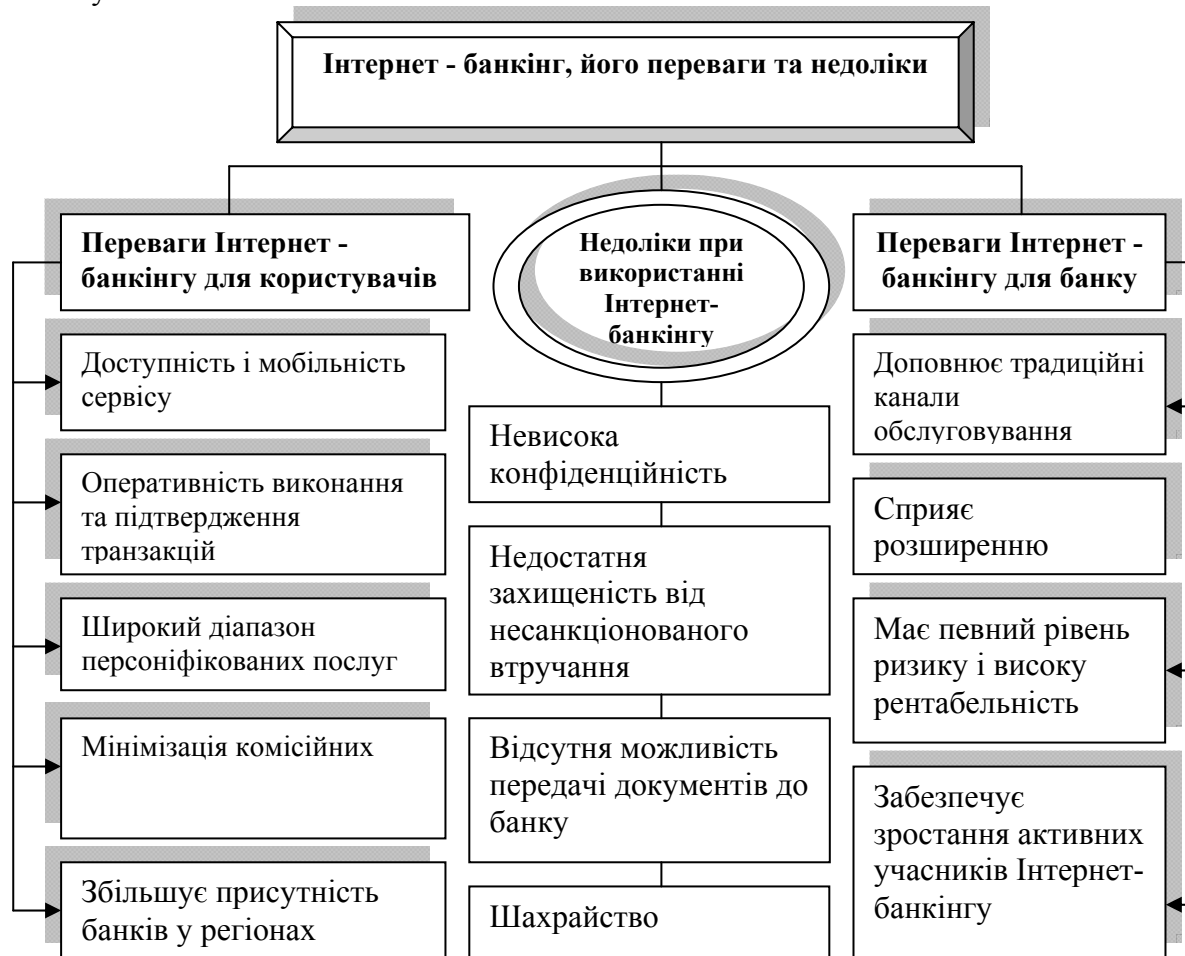

Рис.1. Переваги та недоліки при використанні Інтернет - банкінгу

На сьогодні системи дистанційного банківського обслуговування дозволяють здійснювати оперативне ведення клієнтом своїх рахунків у банку та обмін технологічною інформацією, визначеною в договорі між банком та клієнтом. Найголовніша позитивна якість Інтернет - банкінгу – це можливість контролювати свої рахунки з будь - якої точки світу. Головна умова – мати доступ до Інтернету. Друге, важлива якість – швидкість і зручність.

Впровадження Інтернет - банкінгу перш за все пов'язано з потребами клієнтів, оскільки більшість послуг потребують значних затрат часу у відділеннях банків, зокрема: внесення щомісячної плати на погашення кредитної заборгованості, оплата комунальних послуг, грошові перекази, оформлення депозиту та інші. До основних можливостей Інтернет - банкінгу слід віднести:

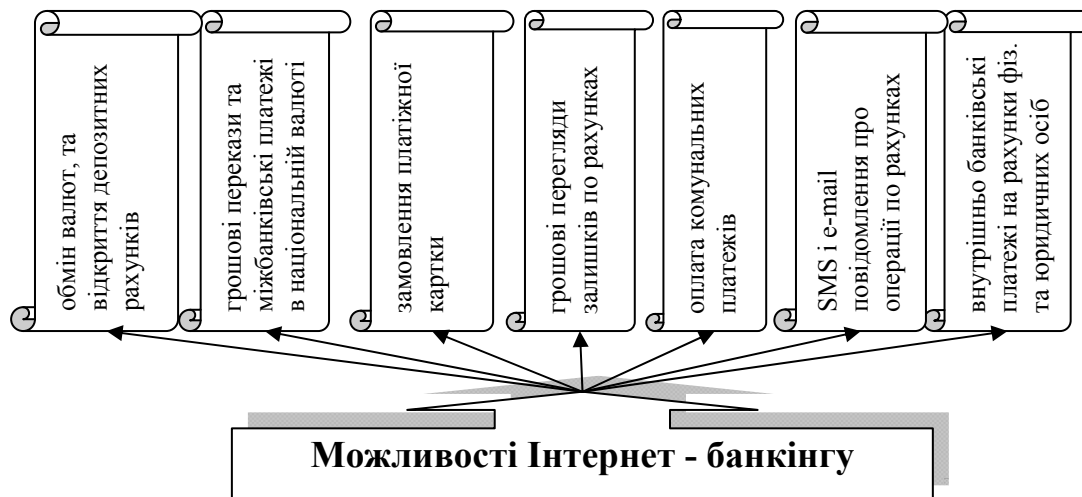

Рис. 2. Можливості Інтернет – банкінгу

У таблиці 1 наведено перелік окремих банків, які забезпечують послуги Інтернет-банкінгу.

Таблиця 1.

Послуги Інтернет - банкінгу вітчизняних банків[10]

Назва банку	Система Інтернет-банкінгу	Характерні можливості
ПриватБанк	Приват24	<ul style="list-style-type: none"> ✓ перегляд виписок за рахунками; ✓ оформлення депозиту; ✓ обмін валюти; ✓ будь-які види платежів; ✓ поповнення мобільного телефону; ✓ додаткові послуги по платіжним картам.
Укресімбанк	Фінансовий портал	<ul style="list-style-type: none"> ✓ перегляд виписок за рахунками; ✓ будь-які види платежів
VAB банк	Інтернет-банкінг	<ul style="list-style-type: none"> ✓ перегляд виписок за рахунками; ✓ широкий спектр видів операцій та платежів.
ПУМБ	Інтернет-банкінг	<ul style="list-style-type: none"> ✓ перегляд виписок за рахунками; ✓ оформлення депозиту; ✓ обмін валюти; ✓ поповнення мобільного телефону
ОТП Банк	ОТР direkt	<ul style="list-style-type: none"> ✓ перегляд виписок за рахунками; ✓ будь-які види платежів; ✓ поповнення і зняття коштів з ощадного рахунку.

На сьогодні в Україні, ПриватБанк, є лідером у впровадженні інноваційних систем електронного банкінгу. У ПриватБанку в основному всі операції здійснюються в режимі дистанційного обслуговування, які не залежать від зовнішніх регламентів.

Проведення платежів між клієнтами банку відбувається миттєво та цілодобово та без вихідних в режимі 24/7/365. Швидкість проведення платежів – 1 секунда. У телефонному режимі та online – цілодобово банк здійснює безкоштовні консультації. За

переказ коштів комісія між клієнтами – 0% у будь - який час. Обрана стратегія керівництвом ПриватБанку дозволила забезпечити лідируючі позиції на ринку банківських інноваційних послуг.

Таблиця 2.

Вартість послуг для користувачів Інтернет – банкінгом

Назва банку	Тарифи і витрати				
	Підключення	Абонплата	Перекази між рахунками	Перекази в середині банку	Перекази по Україні
ПриватБанк	Безкоштовне	0	0-0,5 грн	0-0,1 грн	3 грн
Укресімбанк	24 грн+ безкоштовне обслуговування перший рік	24 грн/рік	1%	1%	1%
VAB банк	Безкоштовне	0	Безкоштовно	0,2%	0,3%
ПУМБ	50 грн	50 грн/рік	1,9%	Безкоштовно	2%
ОТП Банк	60 грн	0	Безкоштовно	По області безкоштовне. За межами області-0,2%	0,4%

В таблиці 3. наведено основні показники та відповідний алгоритм розрахунку, за допомогою якого можна провести оцінку якості послуг е -банкінгу.

Таблиця 3.

Показники оцінки якості послуг е - банкінгу

Показник	Формула	Значення показника
Економічна вигідність для клієнта (K_{Ez}):	$K_{Ez} = \frac{U_{min}}{U_i}$	де U_i - ціна послуги і-го банку; U_{min} - мінімальна ціна аналогічної е-послуги банків-конкурентів
Ризик не виконання послуги (K_p):	$K_p = \frac{P_{min}}{P_i}$	де P_i - ризик невиконання послуги і-м банком; P_{min} - мінімальний ризик невиконання послуги банками конкурентами.
Варіативність послуги (K_v):	$K_v = \frac{B_i}{B_{max}}$	де B_i - кількість варіантів надання послуги, пропонованих і-м банком; B_{max} - максимальна кількість варіантів послуги, пропонованих банками-конкурентами.
Асортиментна різноманітність супутніх послуг (K_A):	$K_A = \frac{A_i}{A_{max}}$	де A_i - кількість супутніх послуг і-го банку, які посилюють значимість для клієнта основної послуги; A_{max} - максимальна кількість супутніх послуг, пропонованих банками-конкурентами.

Оперативність надання послуги (K_O):	$K_O = \frac{T_{min}}{T_i}$	де T_i - витрати часу на надання послуги клієнту і-м банком; T_{min} - мінімальні витрати часу на надання послуги банками-конкурентами.
Комплексність обслуговування (K_K):	$K_K = \frac{n_i}{n_{max}}$	де n_i - кількість послуг фізичним (юридичним) особам, що пропонує і-й банк; n_{max} - максимальна кількість послуг фізичним (юридичним) особам, пропонованих банками-конкурентами.

Для зручності обчислень показників якості та обслуговування застосовують єдиний критерій максимізації. Це дає змогу забезпечити їх кількісне порівняння у межах спільного інтервалу (1):

$$0 < K_i < 1,$$

де K_i - і-й коефіцієнт якості.

На сьогодні в процесі використання Інтернет послуг існують різні причини, що негативно впливають на розвиток інноваційних систем. Одна з них, це підвищені ризики та висока вартість надійних систем, які мають широкі можливості, реалізують різні канали інформаційної взаємодії (Інтернет, мобільний зв'язок, телефонне обслуговування і т.д.) і добре захищені від несанкціонованого доступу. Такі витрати часто є непосильним для багатьох малих банків IV групи, яких в Україні налічується біля 100 банків.

З метою запобігання можливих банківських ризиків вітчизняні банки використовують три види захисту:

- ✓ за допомогою електронно-цифрового підпису (аналог власноручного підпису на папері, який зашифрований числовим кодом і не може бути фальсифікований),
- ✓ разових паролів (для них зазвичай потрібно спеціальний генератор)
- ✓ SMS-підтвердженнь, які близькі за принципом дії до посвідчення разовими паролями.

Незважаючи на всі заходи захисту за даними досліджень, кожна п'ята операція, яка виконується клієнтами в онлайн - режимі, як і раніше залишається вразливою для шахраїв. Технологія фішингу (англ. Phishing) полягає в розсилці текстових повідомлень як би від імені фінансових інститутів з проханням підтвердити пароль або відіслати PIN-код, які потім використовуються із злочинною метою; хакери можуть перехоплювати дані з клавіатури при наборі або перенаправляти користувачів на підставні сайти, дуже схожі на справжні банківські [6, с.226].

Використання систем електронного банкінгу, надаючи певні переваги банкам, супроводжується зростанням ризиків. За таких умов, для банків актуальним є впровадження інтегрованого підходу до управління ризиками, пов'язаними з впровадженням технологій електронного банкінгу, що базується на принципах Базельського комітету [11, с.5] і передбачають, щоб кожний співробітник банку був зацікавлений в контролі та упередженні ризиків електронного банкінгу, а також підвищенні відповідальності керівництва та забезпеченні безпеки банку.

Висновки. Підсумовуючи викладене можна констатувати, що інноваційні технології в наш час відіграють дуже важливу роль. Нове бачення розвитку сфери банківських послуг ґрунтується на концепції «банку майбутнього». При створенні банку майбутнього інноваційні технології в сфері банківських послуг – це такі технології, яким притаманний «стратегічний ефект» приросту клієнтської бази,

зменшення витрат на здійснення банківських операцій при оптимальному рівні операційного ризику і операційних затрат. Перспективною інноваційною технологією яка на сьогодні впроваджується в Україні - це система онлайн-верифікації BankID. Система є спільним проектом «ПриватБанку» та «Ощадбанку», яка подібна до систем, які вже давно використовуються в Великобританії, Швеції та Фінляндії. Система дозволяє підтвердити особу користувача в інтернеті, використовуючи його банківські дані, і працює за принципом верифікації через Facebook. Ця інноваційна програма дозволяє запобігати шахрайництву з банківськими рахунками та пластиковими картками.

Дана тематика має перспективу розвідок у плані дослідження прибутковості банківських установ, які використовують новітні Інтернет технології.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про банки та банківську діяльність : закон України від 07.12.2000 № 2121-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
2. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.2003 р., № 851-IV // <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=851-15>
3. Про надання інформації про використання Інтернет-технологій клієнтами банків при здійсненні розрахунків: лист Департаменту платіжних систем Національного банку України від 13.06.2007 р., № 25 - 112/1151-6023.
4. Закону України «Про електронний цифровий підпис» від 22.05.2003 №852- IV // <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=852-15>
5. Засадна, Х. О. Про захист послуг Інтернет-банкінгу / Х. О. Засадна // Вісник університету банківської справи національного банку України. – 2008. – № 3. – С. 225–229.
6. Михайлюк Г. Поняття та особливості надання банківських послуг за допомогою Інтернету / Г. Михайлюк // Право України. – 2010. – №8. – С.162-168.
7. Чуб О.О. Розвиток Інтернет-банкінгу в глобальному середовищі [Електронний ресурс] / О.О. Чуб // Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/VUABS/2009_1/26.3.07.pdf
8. Огієнко В.І. Інтернет - банкінг як перспективний напрям розвитку ринку фінансових послуг [Електронний ресурс] / В.І. Огієнко, О.В. Луняков, О.Ю. Лісняк // Ефективна економіка. – 2012. - № 6. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1217>.
9. Новинки на ринку банківських послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tristar.com.ua/>
10. Чиж Н. М. Банківські інновації: проблеми та перспективи / Н.М.Чиж, М.І.Дзямучич // «Економічні науки». – Серія «Облік і фінанси». – Випуск 9 (33). – Ч. 4. – 2012. С.403-411.
11. Міщенко В. Базель III: нові підходи до регулювання банківського сектору / В. Міщенко, А. Незнамова // Вісник Національного банку України – 2011. - №1. – С.4-9.
12. Закон України «Про платіжні системи та перекази коштів в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>

АННОТАЦІЯ

ІНТЕРНЕТ - БАНКІНГ КАК НОВЕЙШИЙ ИНСТРУМЕНТ ПЕРСПЕКТИВНОГО РАЗВИТИЯ БАНКОВСКОГО БИЗНЕСА

Одной из основных особенностей современной банковской системы является стремительное развитие компьютерных и телекоммуникационных технологий, развитие сетевых технологий, которое сокращает время обработки информации и позволяет провести комплексную автоматизацию деятельности, разработать механизмы дистанционного обслуживания клиентов и предложить новый ассортимент новейших услуг. Управление банковскими сетями через Интернет - банкинг, является наиболее динамическим и представительским направлением финансовых Интернет – решений, благодаря широкому спектру финансовых услуг, представленных в системах Интернет - банкинг. Подобные системы могут быть основой систем дистанционной работы на рынке ценных бумаг и дистанционного страхования, поскольку они обеспечивают проведение расчетов и контроль за ними со стороны всех участников финансовых отношений.

В работе проведен анализ Интернет – банкинг как одного из наиболее технологически и финансово – развитого сегмента рынка финансовых услуг, которые дает возможность дистанционно управлять своими средствами.

Результатом нашего исследования стало определение преимуществ и недостатков банковских инноваций, а также обоснование риска электронного банкинга, который возникает в процессе предоставления банковских услуг по использованию Интернет – ресурса. Проведен анализ стоимости Интернет – услуг, установленных ведущими банковскими учреждениями при использовании Интернет – банкинга.

Данная тематика имеет перспективу исследования в плане анализа прибыльности банковских учреждений, которые используют новейшие Интернет – технологии.

Ключевые слова: сетевые технологии, Интернет – ресурс, Интернет – банкинг, технология фишинга.

SUMMARY

INTERNET - BANKING AS THE LATEST TOOL OF PERSPECTIVE DEVELOPMENT OF THE BANKING BUSINESS

One of the main features of a modern banking system is the rapid development of computer and telecommunication technologies, development of network technology that reduces the data processing and enables to carry out comprehensive automation of activities, to work out the mechanisms for remote customer service, to offer a new range of advanced services. Management of bank accounts through the Internet - banking, is the most dynamic and representative area of financial Internet - making through a wide range of financial services presented in the Internet - banking. Such systems can be the basis of teleworking in the securities market and insurance remote as they provide the calculation and control them by all participants in financial relations.

The Internet - banking as one of the most technologically and financially - developed segment of financial services that enables to manage remotely their funds has been analyzed in scientific work.

The result of research is the determination of the advantages and disadvantages of banking innovation, as well as substantiation of electronic banking risk arising in the process of banking services provision using the Internet - resource and the estimated value of Internet services by leading banking institutions using Internet - banking.

The given problematics has to be explored perspectively prospects in terms of banks' research profitability using the latest Internet technologies.

УДК 347.73

РОЛЬ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ В ОБСЛУГОВУВАННІ БЮДЖЕТІВ РІЗНИХ РІВНІВ: ПЕРЕВАГИ ТА РИЗИКИ

ІГНАТИШИН М.В., ВАСИЛЕНКО В.Ю.

Мукачівський державний університет

У сучасних умовах фінансово - економічної кризи, рецесії, значних валютних коливань, надзвичайно важливим є забезпечення надійності та стабільності виконання основного фінансового плану – Державного бюджету України. Даний процес є складним та багатограним, а визначальну роль у ньому відіграє Державна казначейська служба України (ДКСУ).

У статті досліджено сучасний стан управління фінансовими ресурсами через систему казначейства. Доведено, що Державна казначейська служба України є основним фінансовим агентом, що реалізує функцію виконання бюджетів. Реалізація функції управління бюджетними потоками держави стала можливою через консолідацію фінансових ресурсів держави на єдиному казначейському рахунку.

Запровадження єдиного казначейського рахунку, на який зараховуються державні доходи і з якого здійснюються видатки, дозволяє органам казначейської служби отримувати вичерпну інформацію про стан державних фінансів, а отже, володіти фінансовим важелями макроекономічного регулювання.

Функціонування системи казначейства, викликало зміни у організаційних структурах та правових взаємовідносинах між усіма учасниками бюджетного процесу, що задіяні на кожній його стадії.